

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

egy Nedévre	1 frt	Egészévre	4 fr
Félévre	2 „	Egyes szám ára	10 kr

Felelős szerkesztő:
ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz czimzendők. — Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A petrosényi gymnásium államo-sítása érdekében.

Magán gymnásiumunk ügyeinek intéző bizottsága érvekben gazdag felterjesztést intéz a vallás és közoktatásügy-miniszterhez, támogatást kérve és remélve a hazai közvagyonosodás és magyarosodás fejlesztésében fáradozó ipartelepeink alkalmazottainak a Petrosény és vidéke örvendetesen sokasodó értelmiségének hazafias irányban leendő magasabb kiképezte-tésében.

Petrosény a romániai határszéltől alig 7 km. távolságban az alkotmányosság helyreállításával megkezdett szénbányászat révén az utóbbi 30 év alatt a hajdani oláh pástorközségből hatalmas iparteleppé nőtte ki magát s Hunyad megyében, melynek lakossága 89 % ban oláh ajku és nemzetiségű, a magyarságnak egyik oázisa. Livazény 3866, Petrosény-Dilza 3474 és az iparilag szintén idetartozó Petrilla 3471 lakost számláltak 1890-ben, de eme magában is tekintélyes 10011-főnyi népesség a szénipar rohamos fejlődésével ez ideig majd megkétszereződött;

mert míg a Zsilvölgyben 1890-ben egy bányavállalat létezett, mely naponként alig termelt 50-60 koci szénnél többet, addig ez időszert négy, — Petrosényben, Vul-kánban és Lupényben székelő — bányatár-sulat látja el a hazai ipart tüzelő anyag-gal s Petrosény vasuti állomás napi for-galmát mintegy 250—300 kocsira emel-ték továbbá 1890-óta épült a Petrosény — Livazény—Lupényi H. É. V. s létesült Lupény ipartelep, mely ma már több ezer lelket számláló község, hol külön rk. lel-készség és négy tanítóval bíró állami iskola keletkezett. Azóta épült ki a szur-duki szoroson át Romániába vezető műút, melyen át a helyi közlekedés a legköze-lebbi, mintegy 50 kilométernyire fekvő romániai várossal Tîrgu-Jiu-val eléggé élénk s amely községben, annak jelenték-telensége dacára, a mult évben emelt impozáns gymnásiumi épület hirdeti a román kormány öntudatos érzékét a kul-turális feladatokkal szemben. 1890-ben vett nagyobb lendületet itt a Zsilvölgyben a faipar is s csak a legközelebbi időben létesült gróf Thoroczky Miklós ország-gyűlési képviselő legalább 30 évre számít-

ható csimpai fűrésztelepe valami 15 főnyi hivatalnokkal.

Mindez magában, a nagyszámu ke-reskedői és iparosostály s több száz főre rúgó bánya- és vasuti altisztikar mellett, oly tekintélyes értelmiséget összpontosít a Zsilvölgyben, hogy a hatósági exposi-turákkal méltán kérelmezhetjük a magas kormány segítő jobbát a nagyszámu gyer-mekserég magasabb kiképzetéséhez.

Pedig itt nem vettük számításba a Pet-rozsényben legközelebb építendő calcium-carbid gyárral és a most már mihamarább épülő briquet és koksz gyárral ide települő tisztviselőket, a tervezett vegyigyárat s megynék ama vidékét, mely a vasuti összekötetés révén s földrajzi fekvésénél fogva szintén ide gravitál. S ha felemltjük, hogy Petrosény és vidéke nemcsak ter-mészeti izoláltságánál fogva nehezíti meg az idegen helyen való iskoláztatást, hanem a talajviszonyok miatt élelmi terményeket is idegenből szállítva oly foku drágasági viszonyok fejlődtek itt ki, hogy a tisztvi-selői fizetésből még egy gyermek idegen helyen való taníttatása sem telhetik. Már pedig igen sok család 3—4 sőt több

PETROSÉNY és VIDEKE TÁRCZÁJA.

A két Málvay.

Alsó-málvai Málvay György gróf, mikor meghalt, rengeteg birtokát, — mely évenként 250—300,000 forintott jövedelmezett, — telje-sen tehermentesen hagyta két fiára: — Andor és Gézára.

A fiuk azon szokatlan helyzetben voltak, hogy egyikük se mondhatta a másiknak hogy: „bátyám” vagy: „öcsém”, mert nem csak iker-testvérek s már születésüktől fogva külsőleg teljesen hasonlóak voltak, hanem az ébredő lé-lek minden megnyilatkozása, majd a férfias jellem fejlődése és izmosodása is ugy jelent-kezett, hogy e tekintetben sem volt közöttük eltérő vonás.

Az anyai szeretet önzetlensége és igaz-sága is arra működött, hogy szívének magzatai egyenlő részesítetű legyenek a hitbizományi ja-vaknak, melyeket törvényszerűt az első szülött fiú igényelhetett volna.

Az özevgy grófnő, a leggondosabb neve-lésben részesítetté balványozásig szeretett gyer-mekeit, kik között a testvéri szereteten kívül őszinte, igaz barátság is fejlődött ki; egyik se érezte magát képesnek arra, hogy a másiknak

fájdalmat okozzon, valami tervét megfúszta, vagy ellene tegyen valamit. Csak egy dolog volt, miben nem tudtak megegyezni s ez is olyan természetű vala, hogy ha valamikép ök megállapodásra is juthattak volna; a végdöntés nem rajtuk állott, hanem egy harmadikon, a ki mint érdekelt fél volt hivatva a végleges döntésre.

A szomszéd uradalom tulajdonosának, Szende Iván grófnak volt egy 17 éves kedves és bájos leánya: Ilon. — Ha a nap aranyszőke hajára sütött, a két Málvay fiu elvakulva egy-forma lelkesedéssel csodálta a hullámos fürtö-ket; ha pedig égszínké szemeibe nézhettek, mindkettő megvolt győződve, hogy nem tudná tal élni, ha esetleg el kellene veszíteni a re-ményt arra nézve, hogy az arany haju, kek-szenű kis tündér az ő felesége lehessen.

Egyikük se tudott lemondani reményeiről, de megoldani se tudták a gordiusi csomót, mert bár eddig egyikük se vallotta be Ilonnak szerelmét, a visszonzást sejtették.

S tényleg, a lányka mindkettőt egyformán becsülte s szerette már gyerek korától fogva, és nem is gondolt arra, hogy ez nem tarthat mindig így s választani kell az ikrek közül, mivel szüleiknek is egyik legfőbb ohaja volt, hogy egyik vagy másik fiú nőül vegye a kis Ilont.

A nehéz kérdés megoldására azonban az öregek még nem gondoltak, azt híven, hogy van elég idejük reá; a fiatalok pedig már kö-zeledtek a döntés végpontjához.

A két fiú éppen együtt van s komolyan tárgyalják közös dolgukat:

„Már megengedsz édes Géza, de tovább egyikünk se viselheti el a bizonytalanság gyöt-relmét.”

„Igazad van Andor.”

Akkor tegyük meg a döntő lépést. Val-juk meg Ilonnak, hogy mindketten szeretjük, róla lemondani egyikünk se tud, döntsön ő, s válaszon közölünk.

Nem bánom! Én is szeretném tudni, hogy tulajdonképen mi lesz velünk?

Azonnal átkocsiznak gróf Szende kastélyá-ban s Ilont a parkban találták.

A kölesönös és s legszívélyesebb üdvözlés után Géza azonnal idejövételük tulajdonképeni céljára tért át s mindkettőjök helyett szölvá megvallja szerelmüket s felhívja a lányt, a ké-nyes kérdésben a döntésre.

Ilon először elpirult, aztán hirtelen sá-padtásig váltotta fel as előbbeni rózsás pirt, s akadozva jelenté ki, hogy mindkettőjüket an-nyira megszokta már s ugy szereti, hogy vá-lasztani teljességgel nem tud.

gyermekkel lévén megáldva, az állam érdekében is üdvösen fáradozó értelmiség, ha az eladósodás veszélyébe jutni nem akar kénytelen gyermekeiket a parlagosodásnak engedni át.

Ezt a magyarságra és az államra sem közömbös veszedelmet elhárítandó kezdeményezték a szorongatott szülők 1893/94-ben a petrosényi magán algymnásiumot, mely a vall. és közokt. min. 1897 évi 52229 számú rendeletével a IV. osztályig kiegészítve községi magánalgymnásiumként három állandó s négy bejáró tanárral s egy torna és szépirás tanító:al működik.

Petrosény község 1500 frt. segély megajánlásával községi jellegűvé ohajtotta 1897/98-tól tenni a magán gymnasiumot s a salgótarjáni közszékhely részvénytársulat a helyiségek és fűtésre 600 frtot képviselő adományán felül ideiglenesen évi 300 frt. segélyt ajánlt meg.

Eltekintve a magánosok által megajánlott, de a végleges szervezésnél figyelembe alig vehető évi hozzájárulási összegektől: abban az édes reményben merjük magunkat ringatni, hogy a kir. magyar kormány már e jelentékeny erőfeszítésből igazoltnak kegyeskedik tekinteni azon jogos törekvést hogy sok fáradsággal és áldozattal létesített ezen kezdeményezés, megállandósulva az államiaságnak s a nemzeti művelődésnek hatékony intézményévé izmosodjék. Azért folyamodik tehát a gymn. bizottság Petrosény és vidékének ohajtását tolmácsolva a miniszterhez, hogy a petrosényi algymnásiumot az 1899-iki költségvetésben államosítani s hazafiúi törekvésünket addig is a szervezés munkájára rátermett igazgatónak 1898/99 tanévre alkalmazásával elősegíteni, avagy pedig

ennek az államosítás megtörténhetéseig intézetünket évi 2500—3000 frt. segéllyel támogatni s részére a nyilvánossági jogot engedélyezni kegyeskejké. Mert ugy tapasztaljuk s a miniszter megbízásából iskolánk megvizsgálására kiküldött Tégla Gábor cz. főigazgatóval f. é. március 22-én tartott bizottsági értekezleten is arról győződünk meg, hogy iskolánk megállandósításának legfőbb előfeltételét a mielőbbi céltudatos vezetés és tervszerű berendezés képezi.

Mint hogy azonban az első tanszerbeli alapterükházásokkal sem haladhattunk a nyagi erőnk hiányában olyan arányban a mint az iskola és saját ohajtásunk is igényelné: sziveskedjék a miniszter 1898 állami költségvetés keretében felekezeti és egyéb középiskolák segélyezésére felvett összegből 1000 frt. tanszerátalányt avégből engedélyezni, hogy azon a III. osztály physical és a IV. osztály vegytani kellékeiből a legszükségesebbeket megszerezhessük: felemlítvén azt is, hogy a miniszteri kiküldött által kijelölt földrajz-történelmi, természetrajzi szemléltető eszközök már be is szereztettek a szükséges tornászati szerek a szabadban felállítottak s ásvány- és kőzetgyűjteményről még a folyó 1897/98 tanévben gondoskodva lesz.

Petrosény közönségének képviselőiben a bizottság a következő ajánlatot teszi:

1) A petrosényi áll. algymnásium számára alkalmas telken az előzetesen bemutatandó tervek szerint Petrosény község által megszavazott 1500 frt évi segélyre felveendő kölcsön után olyan algymnásiumi épületet állítunk 1899/1900-ig elő, mely az igazgatói lakás és tanhelyiségek befogadásával az esetleges bő-

vitést is lehetségessé teszi s legalább 1000 négyzetöl torna és játszótérrel rendelkezik.

2) Az algymnásiumi épület gondozását, tisztogatását, Petrosény község továbbra is kész magára vállalni.

3) Társadalmi uton szegény de kiváló szorgalmu tanulók felsegélyezésére alapot teremtünk s az iskola érdekeinek állandó istápolására a míg a miniszter szükségesnek ítélendi bizottságilag működend.

Lényegében, ezekkel a hűen ismertetett érvekkel van indokolva azon felterjesztés, melyet a napokban egy küldöttség fog a vall. és közokt. miniszternek átadni s melyet másolatban az ügy támogatására felkérendő több nagy befolyású tekintélynek meg fog küldeni.

Ha a magas kormány itt a végvidéken a magyar állameszmének hatalmas védbástyát akar emelni s e sok nyelvű ipartelep lakosságnak megmagyarosodására sülyt helyez; a kérelem teljesítése iránt kételkednünk sem lehet.

Levelezés.

Hátszeg, 1898. május 20.

A hunyadmegyei általános tanító-testület ez évi rendes közgyűlését május hó 14-én tartotta, meg Hátszegben a nemzeti kaszinó helyiségében. Mindenki el volt nagyon arra jó előre készülve, hogy egy hivatása tudatának magaslátán álló testülettel és egy vendégszeretethez soha el nem maradó város nagyközönségével lesz szerencsés megismerkedhetni s mégis mennyire kellett a jólesés érzetének eltöltenie a kebleket akkor, midőn a tapasztalat ezen ünnepé varázslat napon azt igazolta, be hogy a varakozást mindket fél messze fölülmulta. Örömtől átfutott arcok fogadták mindenütt a nemzet napzásamosait a népnevelés apostolait, s mintha a megnyílt iskolák növendékei is ügyes feleletükben ezt susogták volna:

„Isten hozott!”

A tulajdonképpeni gyűlés csak 10 órákor vehette kezdetét, mert addig a testület a községi és romai kátholikus fiú- és leányiskolákban tartott rendes gyakorlati tanításokat hallgatta meg. Boga Károly elnöknek messze kiható realis eszméktől gazdag megnyílt beszéde után Nagy Miklós petrosényi ig. tanítónak azon indítványa fogadtatott el egyhangulag, hogy Szatmár Györgynek emléke az elmondottak jegyzőkönyvre vételével megörökíttessék. Az ezt követő titkári jelentés (előadó: Péteri Márton), a bizottsági jelentések (többek által), a tanterv revíziója előadok: Brozsik Pál és Nagy Miklós), a hazaszeretet ápolása és fejlesztése (előadó: Nehéz János) szakszerű fejtegetések mindegyike élénk tetszést aratott. Gyűlés végén nagy lelkesedéssel fogadtatott azon indítvány, hogy Réthi Lajos kir. tanácsosnak, ki mindjárt a gyűlés elején oly szépszavakban üdvözölte és buzdította a tanestület tagjait, jegyzőkönyvileg köszönet mondassék.

Délután 2 órákor vette kezdetét a Bretyán-féle vendéglobban a kitünően sikerült közöbéd. Pohárköszöntőket mondtak Boga Károly elnök a királyra Brozsik Pál Vlasics Gyula közoktatásügyi miniszterre, Hátszeg város polgármestere a tanító-testületre, Nagy Miklós a város polgárságára és annak polgármesterére Brozsik Pál, Réthi Lajos kir. tanácsos és tanfelügyelőre stb. Este 8 órákor a hátszegi műkedvelőknek színi előadása következett, mely vároközönság felül fényesen sikerült. (A szereplők névsorát múlt számunkban közöltük. Szerke) Mindannyian kitünően játszottak; sajnos azonban, hogy az értelmiség körében nagyon is elfogultan kritizálják derék műkedvelőink elvitatlan sikerét s lelőhasztani igyekeznek azok nemes buzgalmat.

r. l.

Ekkor Andor szólalt meg:

„Nekem van egy eszmém, nem tudom nem bolondság-e? Elmondom! Döntsön a szerencse. Mi Gézával egy napon ellenkező irányban elindulunk s a földtekét megkerülve a melyikünk hamarabb haza jön, azé a győzelem.”

Ilont nagyon megrémítette a hóbortos terv; sokáig de hasztalan érvelt ellene, mert Géza is kijelentette, hogy az eszme neki tetszik, s megvalósíttják.

A fiuk Ilont szerelmükről még egyszer biztosítva lázason dobogó, de a remény enyhítő balsamától megkönyebbült szívvel vettek búcsút az aggódo bánatában még elragadobb leánykától, s haza érve anyjoknak tudtára adták tervüket.

Eieinte ő is megrömmült, de azután meggondolva, hogy fiai már — ha nem is ilyen, de — elég hosszú utat tettek meg, nagy nehezen s a kikerülhetlen kényszerűségnek engedve bele egyezett.

Géza és Andor elutazása óta hónapok teltek el s csak ritkán érkezett haza tőlük egy tudósítás. Ugy Málvainé, mint Ilon türelmetlen aggodalommal várták nap-nap után a híreket.

Egy forró nyári nap délutánján özv. Mál-

vayné grófnő kastélya előtt egy kocsi áll meg s az anya határtalan örömeire Andor száll le s borul keblére. Örömeiben elfeledte 5 hónapi keserű aggodását és sirva ölelte át epedve várt fiát s izgatottan kérdezősködött utja felől. Andor majdnem komoran változta pár szóval élményeit.

„En nyugoti irányban indulva New-Yorkban 7 napig a hajóval együtt vesztegzár alatt voltam s azután a Coloradói fensíkon az út irányát elvesztve a felfogadott vezetővel együtt több napon bolyongtam ide s tova. Az elvesztett időt nem tudtam nem reméltem helyre pótolni s így le kellett mondanom reményeim teljesüléséről és boldog vetélytársam, várva várt fivérem szerencséjét még irigyelnem sem szabad mert forrón szeretett fivérem! — De hol van Géza?”

Anyja elszomorodva jelenté ki, hogy róla már rég óta mit se tud, s lelke fáj, ha arra gondol, hogy valami végzetes baj érhetne.

Andor arca elborult.

— Eleinte arra gondolt, hogy felkeresésére indul, de az anyai szeretet aggodása meggyőzte arról, hogy ez a kockázat, még kísérletnek is képtelenség; amint aztán Andor is belátta.

Bucsy Akos.

(Vége. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

VASUTI MENETREND.

Petrosényből indul Piski felé:

éjjel 1201^s, reggel 724^s, d. e. 1146^s, d. u. 508^s, s
Piskire érkezik: reggel 425^s, d. e. 1147^s, d. u.
340^s, este 829^s.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 412^s, este 1035^s, (Aradaig) reggel 508^s, reg-
gel 605^s, d. u. 100^s, s Budapestre érkezik: reg-
gel 610^s, d. u. 110^s, este 720^s, este 940^s.

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 615^s, d. e. 1153^s, d. u. 425^s, este 1028^s.

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 448^s, d. e. 1025^s, d. u. 255^s, este 834^s.

Piskiről indul Tövis felé:

d. u. 313^s, (Gyula-Fehérvárig) este 924^s, este 1019^s,
reggel 546^s, d. e. 1111^s.

Tövistről indul Kolozsvár felé:

d. u. 155^s, este 806^s, éjjel 117^s, reggel 338^s, 333^s*
(közvetlen Budapestre.)

Petrosényből indul Lupény felé:

reggel 514^s, d. e. 1020^s, d. u. 412^s.

Lupényből indul Petrosény felé:

este 715^s, reggel 750^s, d. u. 321^s s Petro-
sénybe érkezik este 840^s, d. e. 915^s, d. u. 454^s.

Piskiről indul Petrosény felé:

reggel 610^s, d. e. 1148^s, d. u. 400^s, éjjel 1100^s
Petrosénybe érkezik d. e. 955^s, d. u. 357^s,
este 847^s, reggel 430^s.

A *-gal jelöltek gyorsvonatok.

Acetylen Világítás.

Mint a „Magyar-Belga Fémipargyár Részvény-Tár-
saság“-nak kerületi képviselője, becses tudomására hozom
a n. é. közönségnek, hogy az

acetylen világításhoz

szükséges készülékek, valamint a világító anyag (calcium
carbid) nálam kaphatók.

Teljes berendezéseket elvállalok.

Luszttereket, lámpákat szállítok.

Az acetylen világítás esténként
a Berger-féle vendéglőben látható.

Schäffer Mihály.

Petrosény, főuteza.

MALAGA SZŐLLŐ, DATOLYA, FIUMEI CSOKOLÁDÉ.

ARANY,

JAVA, CUBA,

GYÖNGY-, MOCCA,

FEHÉR- CUBA, PORTORICO

kávék

CZUKOR, RIZS, LISZT.

GYERTYA, SZAPPAN.

RUM, THEA, LIKÖRÖK,

PALAGZK-BOROK és MINDENFÉLE

VASÁRUK

LEGJOBB MINŐSÉGBEN és LEGOLCSÓBBAN

PONTOS, FIGYELMES KISZOLGÁLÁS MELLETT BESZEREZHEŐK:

JAKABFI REZSŐ

fűszer- és vasárú üzletében.

KOSZORÚS FÜGE, MOGYORÓ, NARANCS.